

VERGİ CENNETLERİ VE ÜLKE UYGULAMALARI**Murat YILMAZ¹****ÖZ**

Vergi cennetleri olarak adlandırılan ülkelerin fiziki yatırım alanları kısıtlı olduğundan tarıma ve sanayiye uygun yeterli alanları yoktur. Bu ülkeler kalkınmak ve sürdürülebilirliği sağlamak için ideal vergileme ilkelerine tamamen zıt yönde işleyen vergi sistemini benimsemişlerdir. Finansal gizliliğin esas alındığı, döviz kontrollerinin uygulanmadığı ve denetim yapısının zayıf bırakıldığı off-shore merkezler vergiden kaçınmak, vergi kaçırmak ve kara para aklamak için cazibe merkezi haline gelmiştir. Özellikle sermaye hareketlerinin serbestleşmesi ve küreselleşmesinin hız kazanmasıyla vergi cennetleri en verimli dönemlerini yaşamaya başlamıştır. Yüksek miktardaki fonların vergilendirme dışında bırakılması devletlerin bütçe gelirlerini ve kamu harcamalarını azaltmakla kalmayıp hukuki ve sosyal açıdan yozlaşmaya da neden olmaktadır. Uluslararası alanda yapılan çalışmalar ve alınan tedbirler ise, vergi cennetlerinin küresel finans sisteminde yarattığı bu sorunları çözmede yetersiz kalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Off-Shore, Finansal Gizlilik, Vergi Cennetleri, Küreselleşme.

TAX HAVENS AND COUNTRY APPLICATIONS**ABSTRACT**

Countries that are called tax havens do not have enough fields for agricultural and industrial purposes because their physical investment areas are limited. These countries have interiorized a tax system that operates in a completely opposite direction to the ideal taxation principles in order to enable development and sustainability. Off-shore centers, where financial secrecy is predicated, foreign exchange controls are not applied and audit structure is low, have become centers of attraction for tax evasion, taxation avoid and money laundering. Especially with liberation of capital movements and acceleration of globalization, tax havens have begun to have their most fertile periods. Exclusion of high amounts of funds from taxation is not only diminishing budget revenues and public expenditures of states but also causing legal and social degeneration. Studies made and measures taken in the international arena are insufficient so as to solve these problems that tax havens have created in the global financial system.

¹ Kilis 7 Aralık Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Arş. Gör. Murat YILMAZ, mail: muratyilmz@kilis.edu.tr.

Keywords: Off-Shore, Financial Secrecy, Tax Havens, Globalization.

GİRİŞ

Vergi cenneti faaliyetleri özellikle 1980 sonrası dönemde liberalizasyon sürecinin hız kazanmasıyla artmaya başlamıştır. Sermaye hareketlerinin serbest hale gelmesiyle, sermayenin vergi oranlarına duyarlılığı artmış ve vergi artık rekabet unsuru haline gelmiştir. Vergi cenneti ülkelerin uyguladığı düşük ya da sıfır oranlı vergi rejimleri ile finansal gizlilik politikaları vergi idarelerini kayba uğratarak ülkelerin bütçe gelir-gider harcamalarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Coğrafi şartlardan dolayı ekonomik gelişimde sanayi ve tarımın yeri sınırlı olan vergi cenneti ülkeler, finans ve bankacılık sektörünü ekonominin lokomotifi gibi görerek portföy yada doğrudan yatırımları ülkesine çekebilmek için vergisel kolaylıklar sağlarlar. Bunun yanında finansal gizliliği esas alan ticari yasalarla, ülkesine gelen yatırımcıyı adeta koruma altına alan vergi cennetleri, vergi kaçırmanın hatta kara para aklamanın önünü açmaktadır.

Başta OECD olmak üzere Birleşmiş Milletler, G7, Avrupa Birliği, G20, Mali Eylem Görev Gücü (FATF), Egmont Grup ve Uluslararası Şeffaflık Örgütü (TI) yaptıkları çalışmalar vergi cenneti uygulamalarının tamamen önüne geçilmesinde başarılı olamamıştır.

Dört bölümden oluşan çalışmada giriş bölümü, ardından gelen birinci bölümde vergi cennetlerine kavramsal çerçeveden yaklaşımlar ve tarihsel gelişim üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde vergi cenneti ülkelerin farklı boyutlarda sınıflandırmalarına yer verilmiştir. Üçüncü bölümde vergi cenneti diye tabir edilen ülke ve adaların coğrafi konumları, ekonomilerinin dayanakları, uyguladıkları vergi politikaları ve ticari yasaları, temel ekonomik göstergeleri, finansal ve bankacılık düzenlemeleri geniş çerçevede açıklanmıştır. Son olarak dördüncü kısımda ise sonuç bölümüne yer verilmiştir.

1. VERGİ CENNETLERİNE GENEL BAKIŞ

1.1. Tanım ve Kapsam

İngilizcede “tax havens” sözcüğünün karşılığı olarak literatüre giren vergi cennetleri, vergi ödememe ya da daha az vergi ödeme teşviğiyle diğer ülkelerin bireysel ve kurumsal yatırımlarını kendi ülkelerine yönlendirmeye çalışan ülkelerdir. “Vergi cennetleri, vergi mükelleflerinin vergiden kaçınmasını sağlayan ve gizli şartlar

altında işlemlerin yapılabilmesine olanak veren yargısal bir düzenlemedir” (Yetkiner, 2001: 92; Crumbley vd., 1994).

Vergiden kaçınma ve vergi kaçırma kavramları vergi cennetlerinin kullanım amaçları açısından önem taşımaktadır. Vergiden kaçınma (tax avoid), devletin uyguladığı kanunlar çerçevesinde belirtilen muafiyet ve istisnalardan yararlanmaktır. Yani vergiden kaçınma, yasal sınırlar içinde vergi yükünü azaltmaktır. Vergi kaçakçılığı (tax evasion), vergi yükümlülüğünün kanunlara aykırı olarak kısmen veya tamamen yerine getirilmemesidir. Vergi oranlarının yüksek olması, vergi kaçırarak rakip mükellefler karşısında rekabet şansının devam ettirilmesi gerekliliği ve daha az vergi verme çabası gibi nedenler mükellefleri vergi kaçırmaya itmektedir (Artar, 2013).

OECD'e göre vergi cennetleri, düşük oranda vergilerin uygulandığı ya da verginin hiç uygulanmadığı, şirketler aracılığı ile yüksek vergi sistemi uygulayan ülkelere transfer sağlayan bir yapıdan oluşmaktadır (OECD Glossary of Tax Terms, 2017). OECD raporuna göre, verginin olmaması veya nominal vergilerin uygulanması, etkili bilgi alışverişi eksikliği, yasal ve idari hükümlerin işleyişinde şeffaflık eksikliği vergi cennetlerinin karakteristik özellikleridir.

Bir başka tanıma göre vergi cennetleri, daha çok yatırımcıyı ülkesine çekmek için gelir, servet, sermaye ve harcama unsurlarından hiç vergi alınmayan veya çok düşük oranlarda vergi alınan veyahut vergilendirmede muafiyet, istisna ve indirim hadlerinin çok geniş olarak uygulandığı; işlemlerin gizlilik içinde yapılabildiği ülke ya da yerlerdir (Öz, 2005: 123).

Vergi cennetindeki aktivitelerin çoğu yasadır ve bu ülkeler eskiden beri çok büyük sayıda tanınmış ve saygın şirketler tarafından kullanılmaktadır. Bununla birlikte, bu ülkeler kanun dışı aktiviteler ve kara para aklanması için ideal şartları da bir araya getirmektedir (Ergül, 1998: 14). Özellikle kıyı bankacılığı, oto finans borç yöntemi² (Loan Back) ve paravan şirketler³ aracılığıyla kara para, vergi

² Bu yöntemde kara para aklayanlar, paralarını Off-Shore merkezlerinde faaliyet gösteren bir bankaya yatırır. Daha sonra kendi ülkelerine dönüp bir bankaya kredi almak için başvuru yaparlar ve karşılığında; Off-Shore merkezlerinde açılan hesabı teminat olarak gösterirler (McCann, 2006: 70). Kredi parasını kullandıktan sonra, ödeme zamanı geldiğinde krediyi ödemeyip, kredi veren bankanın Off-Shore merkezdeki teminata el koymasını sağlarlar. Bu sayede kara para aklanmış olur.

³ Paravan (hayali) şirketler herhangi bir üretim faaliyetinde olmayıp genellikle vergi cennetlerinde kurulan kurum ya da şirketleri kapsamaktadır (Nariman vd., 2008:

cennetlerinin sağladığı şartlarda daha kolay aklanabilmektedir. Vergi cennetlerini sağladığı bu ideal şartlar itibariyle de tanımlamak mümkündür (Günaydın, 1991: 76).

- ❖ Banka işlemleri için gizlilik
- ❖ Vergilendirme olmaması veya vergi oranlarının çok düşük olması
- ❖ Modern iletişim imkânları
- ❖ Uzman personel veya kurum (vergi danışmanları, avukatlar vs.)
- ❖ Nakit kontrolünün olmaması
- ❖ Ülkenin kendisini tanıtmaması
- ❖ Sermaye hareketlerinde tam serbestlik
- ❖ Vergi anlaşması yapılmaması
- ❖ Coğrafi konum olarak gelişmiş ülkelere yakınlık
- ❖ Politik istikrar
- ❖ Bankacılığın nispi önemi
- ❖ Gerekli altyapı (telekomünikasyon, ulaşım, konaklama vs.)

1.2. Tarihsel Süreç

Vergi cenneti uygulamaları ilk olarak Antik Yunan ve Vatikan'da ortaya çıkmıştır. Antik Yunan'daki tüccarlar, ülke dışından gelen mallara uygulanan % 2'lik ithal vergisini ödememek için bu malları Atina'ya yakın adalara götürmüşlerdir. Bununla birlikte Vatikan'ın, papa ve onun personeli için vergi ödemede kolaylık sağladığı yani vergi cenneti olarak hizmet ettiği bilinmektedir.

Vergi cennetlerinin bugünkü halini alması İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen önce İsviçre'de gerçekleştirilen faaliyetlere dayanmaktadır. Savaşın başladığı dönemde, bazı Avrupa ve Balkan ülkeleri sermayelerini, savaşın yol açtığı karmaşanın içinden korumak için İsviçre'de faaliyet gösteren yerel banka hesaplarına aktarmışlardır. Savaş sonrası ekonomik ve sosyal enkazı ortadan kaldırmak için vergiler yükseltmek zorunda kalmıştır. Ancak Avrupa ve Balkan ülkelerinin sermayelerini İsviçre'deki bankalara aktarmaları, İsviçre'nin önemli bir yatırım ve finans merkezi haline dönüşmesini sağlamıştır. İsviçre'nin bu dönemde vergi artışı yapmaması ise ülkeye gelir artışı olarak geri dönmüştür. Daha sonraki süreçte bu uygulama literatürdeki yerini vergi cennetleri

46). Yani bu şirketler sadece kâğıt üzerinde vardır ve genellikle kara para aklayıcılar yasa dışı işleminden kazandıkları gelirleri vergi cennetlerindeki bu paravan şirketlere yatırılırlar.

olarak almıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra 1960'ların sonu ve 1970'lerin başında birçok Amerikan bankası vergi cenneti oluşturmuş ve bu tarihten sonra da diğer vergi cenneti ülkeler hızla artmaya devam etmiştir (Heper, Hoşyumruk, 2002: 38).

Özellikle 1980'li yıllarda sermaye hareketlerinin serbestleşmesi ve küreselleşmesinin hız kazanmasıyla birlikte vergi cenneti olan ülke ya da bölgelerdeki verimlilik artışı en üst seviyeye tırmanmıştır. 1990'lı yıllardan sonra neredeyse her Amerikan ve Avrupa Bankası'nın Karayipler'de faaliyet gösteren bir şubesi ya da bir uzantısı yer almaktadır. Örneğin dünyanın en büyük tütün üreticilerinden Philip Morris ve R. J. Reynolds, 1990'lı yılların ortasında idari merkezini, İsviçre'nin vergi sisteminin avantajlarından yararlanabilmek için ABD'den İsviçre'ye taşımıştır (Gurtner, 2004: 24). Citibank, Chase Manhattan, Swiss Bank and Trust Corporations, Schrodes, Midland, Barclays gibi dünyanın büyük ve saygın kuruluşlarının da vergi cennetlerinde şubeleri bulunmaktadır. BP, dünya çapındaki operasyonlarını yine off-shore merkezlerden yönetmektedir. Bu açıdan bakıldığında, vergi cenneti ülkelerdeki finansal varlıkların yüksek miktarlarda olması kaçınılmazdır.

Yapılan çalışmalara göre, yaklaşık 6 trilyon dolar sermayenin vergi cennetlerinde tutulduğu düşünülmektedir (Smith, 2013). Dünyadaki tüm vergi cenneti ülkelerde finansal varlıkların yıllık değerinin yaklaşık 11,5 trilyon dolar, bu finansal varlıkların yıllık getirisinin de yaklaşık 860 milyar dolar olduğu tahmin edilmektedir. Bu doğrultuda dünyadaki toplam vergi gelir kaybının yıllık 255 milyar dolar civarında olduğu öne sürülmektedir (Arslan, 2011: 42-49).

2. VERGİ CENNETİ ÜLKELERİN SINIFLANDIRILMASI

Kavramsal açıdan vergi cennetleri iki grupta sınıflandırılır:

❖ **Üretici Vergi Cennetleri:** Bu grupta değerlendirilen ülkeler, üretimden elde edilen kazançlara belli tutarı aşmayacak şekilde vergi uygulamaktadır. Üretici vergi cennetlerinin temel amacı, sermaye yatırımı ve ekonomik faaliyetleri kendi ülkelerine çekmektir. Çoğunlukla doğrudan yatırımların ve büyük üretim tesislerinin ülkelerinde faaliyet göstermesi için teşvik eden ülkelerdir. Üretim tesisleri için ayrıcalıklı vergi politikası uygulayan bu ülkeler, kendi sınırları içinde faaliyet gösteren kişilere ve kurumlara da sıfır oranlı vergi uygulamaktadırlar. En önemli üretici vergi cennetlerinin başında İrlanda ile Belçika gelmektedir. Bu

lkeler belirledikleri alanda üretim tesisi kuran Şirketlere % 10'luk vergi indirimi uygulamaktadır.

❖ **Geleneksel Vergi Cennetleri:** Vergiden kaçınmak veyahut vergi kaçırmak isteyen Şirket ya da kişilere bu ülkeler creti dhiline finansal hizmet sunmaktadır. Üretici vergi cennetlerinin aksine bu gruptaki ülkeler dolaylı sermayeyi ülkelerine çekmeyi amaçlamaktadır.

Vergileme rejimlerine göre vergi cennetleri dört grupta toplanabilir:

❖ **Vergisiz Uygulama:** Gelir ve servet üzerinde hiÇbir Şekilde vergi uygulamasının olmadığı ülkeleri kapsamaktadır. Devlet sadece kurum ya da Şirketlerin kuruluş aŐamasında ya da faaliyetlerinin devamı sürecince yıllık ücret tahsil etmektedir.

❖ **Vergi Cenneti zerinden Vergi Uygulaması:** Yabancı ülkelerden belirli miktarda vergi alan bu ülkeler, kendi sınırları iÇinde elde edilen kazançları vergiye tabii tutmaktadır. Fakat yine de belirli tipteki Şirketlere vergi avantajları saŐlanmaktadır.

❖ **YurtdıŐı Faaliyet KazanÇları zerinden Vergisiz Uygulama:** İŐletme ya da kurumların sadece ülke iŐi faaliyetlerinden elde edilen kazancı vergilendirdiŐi bu ülkeler, ülke dışındaki kazançlara vergi uygulamamaktadır. Bu ülkelerde iŐletmelerin kuruluş aŐamasında, hem yurt iŐi hem de yurt dışında faaliyette bulunmalarına izin verilebileceŐi gibi yalnızca yurt dışında faaliyette bulunma koşuluyla da kuruluş izni verilebilmektedir.

❖ **Düşük Oranlı Vergi Uygulaması:** Şirket ya da kurum kazançları nerede elde edilirse edilsin çok düşük oranlı verginin uygulandıŐı ülkeleri kapsamaktadır.

2000'li yıllara kadar vergi cennetlerinin oŐalmasđ ve çeŐitlenmesi yaptırımsal bir sınıflandırmayı gerekli kılmıŐtır. Dünya ekonomilerinin vergi cennetlerinden zarar görmeye baŐlamasıyla OECD (1998), "Zararlı Vergi Rekabeti - Yükselen Küresel Bir Konu (Harmful Tax Competition - An Emerging Global Issue)" adlı raporuyla dört temel faktör üzerinde yoŐunlaŐmıŐtır. Bunlar düşük oranlı vergi ya da hiÇ vergi alınmamasđ, etkin bilgi eksikliŐi, ŐeffaflđĐın olmamasđ ve vergi mükellefleri iÇin etkin bir faaliyetin olmamasđdır. Bu kapsamdaki vergi cenneti lkeler OECD ile iŐbirliŐi iÇinde olduklarını kamuoyu önünde onaylamaları sayesinde, yayınlanacak Vergi Cennetleri Listesi'nde (Tablo 1) yer almamıŐtır. Daha sonraki sreŐlerde OECD, vergi cennetlerinin küresel finans sisteminde yarattđĐı hasarı minimum seviyeye indirebilmek ve bu alanda farkındalık yaratabilmek adına pek çok çalışma gerçekleştirmiştir.

Vergi Cennetleri ve Ülke Uygulamaları

Bunlardan en önemlileri “Küresel Vergi İşbirliğine Doğru: Zarar Verici Vergi Uygulamalarını Tanımlama ve Elimine Etmede İlerlemeler (Towards Global Tax Co-Operation: Progress in Identifying and Eliminating Harmful Tax Practices - 2000)” ile “Zararlı Vergi Uygulamaları Üzerine OECD'nin Projesi: 2001 Yılı İlerleme Raporudur (The OECD's Project On Harmful Tax Practices: The 2001 Progress Report - 2001)”.

Tablo 1: OECD Vergi Cennetleri Listesi

ÜLKE ADI		TARİH
A. Listeden Çıkarılanlar		
1.	Tonga	28.08.2001
2.	Barbados	31.01.2002
3.	Maldiv Cumhuriyeti	07.03.2002
B. 2000 Yılı Raporundan Önce Taahhütte Bulunanlar		
1.	Bermuda	15.05.2000
2.	Cayman Adaları	18.05.2000
3.	Güney Kıbrıs Rum Yönetimi	24.05.2000
4.	Malta	19.05.2000
5.	Mauritius	24.05.2000
6.	San Marino	04.04.2000
C. 2000 Yılı Raporundan Sonra Taahhütte Bulunanlar		
1.	Angilla	05.03.2002
2.	Antigua ve Barbuda	20.02.2002
3.	Aruba	31.05.2001
4.	Bahama	15.03.2002
5.	Bahreyn	-
6.	Belize	08.03.2002
7.	Virgin Adaları	-
8.	Cook Adası	22.03.2002
9.	Dominika	-
10.	Cebelitarık	27.02.2002
11.	Grenada	27.02.2002
12.	Guernsey	21.02.2002
13.	Man Adası	13.12.2002
14.	Jersey	22.02.2002
15.	Montserrat	27.02.2002
16.	Hollanda Antilleri	27.02.2002
17.	Niue	11.04.2002
18.	Panama	15.04.2002
19.	Samua	09.04.2002

20.	Sejšeller	13.02.2001
21.	St. Lucia	28.02.2002
22.	Nevis	05.03.2002
23.	St. Vincent ve Grenadines	28.03.2002
24.	Turks ve Caicos	08.03.2002
25.	Virgin Adaları	04.03.2002
26.	Vanuatu	20.05.2002
27.	Nauru	12.12.2003
D. İşbirliğine Gitmeyenler		
1.	Andorra	
2.	Liberya	
3.	Lichtenstein	
4.	Marshall Adaları	
5.	Monako	

Kaynak: Öz (2005), “Uluslararası Vergi Rekabeti ve Vergi Cennetleri” Maliye ve Hukuk Yayınları, Mart, s. 98 - 99.

Birleşmiş Milletler verilerinde vergi cenneti ülkelerin sayısı 74 olarak açıklanmaktadır. G7 ülkelerinin kurmuş olduğu Finansal İstikrar Forumu'nun Haziran 2000'de hazırladığı listede ise 42 ülke yer almıştır. Bu liste, OECD listesinde yer almayan; İsviçre, Lüksemburg, İrlanda, Singapur, Kıbrıs, Lübnan gibi ülkeleri de kapsamaktadır (Eyüpgiller, 1998: 186).

2009 yılında OECD, ülkelerin kendisiyle işbirliği yapıp yapmaması ve uluslararası vergi standartlarıyla ilgili düzenlemeleri kabul edip yürürlüğe koyup koymamasına göre farklı listeler oluşturmuştur. OECD'de şu anda üç farklı sınıflandırma söz konusudur (Gravelle, 2015):

❖ **Beyaz Liste:** Uluslararası düzeyde kabul edilmiş vergi standardına uymayı kabul eden ve uyan ülkelerdir.

❖ **Gri Liste:** Uluslararası düzeyde kabul edilmiş vergi standardına uymayı kabul eden ancak henüz büyük ölçüde uygulamayan ülkelerdir. Gri Liste'de ülkeler, vergi cennetleri ve diğer finans merkezleri olarak iki gruba bölünmektedir.

❖ **Kara Liste:** Uluslararası düzeyde kabul edilmiş vergi standartlarını uygulayacağını taahhüt etmeyen yani işbirliği yapmayan ülkelerdir (Tony'sMusing, 2009). Fakat bu ülkeler baskılar sonucu OECD'nin belirlediği ilkeler çizgisinde birleştiği için Kara Listeden çıkarılmıştır.

Tablo 2: Beyaz, Gri, Kara Listede Yer Alan Ülkeler

BEYAZ LİSTEDE YER ALAN ÜLKELER		
Arjantin	Danimarka	İzlanda
Avustralya	Finlandiya	İrlanda
Barbados	Fransa	Man Adası
Kanada	Almanya	İtalya
Çin	Yunanistan	Japonya
Kıbrıs	Guernsey	Jersey
Çek Cumhuriyeti	Macaristan	Kore
Virgin Adaları	Birleşik Krallık	Slovak Cumhuriyeti
Maritius	Polonya	Güney Afrika
Meksika	Portekiz	İspanya
Hollanda	Rusya	ABD
Yeni Zelanda	Sejšeller	Türkiye
Birleşik Arap Emirlikleri	Norveç	İsveç
Malta		
GRI LİSTEDE YER ALAN ÜLKELER		
Andorra	Grenada	St. Kitts ve Nevis
Anguilla	Hollanda Antilleri	St. Lucia
Antigua ve Barbuda	Liberya	St. Vincent ve Grenadines
Aruba	Lichtenstein	Monako
Bahamalar	Belize	Niue
Bahreyn	Turks ve Caicos Adaları	Dominik
Marshall Adaları	Montserrat	San Marino
Bermuda	Nauru	Cebelitarık
Virgin Adaları	Vanuatu	Samoa
Cayman Adaları	Panama	Cook Adaları
DİĞER FİNANSAL MERKEZLER		
Avusturya	Guatemala	İsviçre
Belçika	Lüksemburg	Şili
Brunei	Singapur	
KARA LİSTEDE YER ALAN ÜLKELER		
Kosta Rika	Malezya	Filipinler
Uruguay		

Kaynak: OECD (2009), A Progress Report on the Jurisdictions Surveyed by the OECD Global Forum in Implementing the Internationally Agreed Tax Standard, Progress Made as at 2nd April.

Uluslararası finansal gizliliğin belirlenmesinde Finansal Gizlilik Endeksi (Financial Secrecy Index) önemli rol oynamaktadır. Bu endeks, kayıt dışı finansal akımlar veya verginin kaçırılması gibi küresel bazda mali gizliliği anlamak ve yorumlamak amacıyla kullanılan bir değerdir. Vergi cenneti ülkeleri, ticari sır saklama yasaları ya da özel bankacılığa ek gizlilik yasaları uygulayıp uygulamadığı hakkında bu araçla sınıflandırma yapmak mümkündür. Finansal Gizlilik Endeksi, Vergi Adalet Ağı (Tax Justice Network) tarafından, ülkelerin kişisel servetlere ve kurumsal gelirlere gösterdiği vergi kolaylıklarıyla, off-shore hesap işlemleri üzerine gerçekleştirilen çalışmalar dikkate alınarak hazırlanmaktadır. İki yıllık periyodlarla açıklanan ve 2018 yılında 112 ülke ve bölgeyi konu alan gizlilik endeksi 0 - 100 arasında bir değer alır. 0'a yaklaştıkça bankacılık yani finansal gizliliğin zayıfladığını, 100'e yaklaştıkça zorunlu bankacılık gizlilik politikalarının uygulandığını göstermektedir.

Tablo 3: 2018 Finansal Gizlilik Endeksi⁴

Sıra	Ülke	FSI Değeri ***	FSI Payı ****	Gizlilik Puanı*	Küresel Ölçekte Ağırlığı **
1	İsviçre	1589.57	%5.01	76.45	%4.50
2	ABD	1298.47	%4.09	59.83	%22.30
3	Cayman Adaları	1267.68	%4.00	72.28	%3.79
4	Hong Kong	1243.68	%3.92	71.05	%4.17
5	Singapur	1081.98	%3.41	67.13	%4.58
6	Lüksemburg	975.92	%3.08	58.20	%12.13

⁴ **Not:** *, Gizlilik puanı 20 göstergeye göre hesaplanmaktadır. Bunlar; bankacılık gizliliği, güven ve kurumların kaydı, kayıtlı şirket sahipliği, diğer servet sahipliği, sınırlı ortaklık şeffaflığı, kamu şirket sahipliği, genel şirket hesapları, ülke bazında raporlama, kurumlar vergisi beyanı, tüzel kişilik kimliği, vergi idaresi kapasitesi, tutarlı kişisel gelir vergisi, vergi kaçakçılığını teşvik etmektен kaçınma, vergi mahkemesi gizliliği, zararlı yapılar, genel istatistikler, kara para aklamayı önleme, otomatik bilgi değişimi, ikili antlaşmalar, uluslararası hukuk işbirliği.

** , Küresel Ölçekte Ağırlığı, küresel mali hizmetler ihracatındaki yargı yetkisini temsil etmektedir.

***, FSI Değeri, Gizlilik Ölçeğinin küpünün Küresel Ölçek Ağırlığının küp kökü ile çarpılmasıyla hesaplanıp çıkan sonuç, sunum netliği için yüze ayrılmaktadır.

****, FSI Payı, tüm FSI değerlerini toplayarak ve daha sonra, her bir ülkeyi FSI değerini, yüzde olarak ifade edilen toplama bölerek hesaplanmaktadır.

Vergi Cennetleri ve Ülke Uygulamaları

7	Almanya	768.95	%2.42	59.10	%5.17
8	Tayvan	743.38	%2.34	75.75	%0.50
9	Dubai	661.15	%2.08	83.85	%0.14
10	Guernsey	658.92	%2.08	72.45	%0.52
11	Lübnan	644.41	%2.03	72.03	%0.51
12	Panama	625.84	%1.97	76.63	%0.27
13	Japonya	623.92	%1.97	60.50	%2.24
14	Hollanda	598.81	%1.89	66.03	%0.90
15	Tayland	550.60	%1.74	79.88	%0.13
16	Britanya Virjin	502.76	%1.59	68.65	%0.38
17	Bahreyn	490.71	%1.55	77.80	%0.11
18	Jersey	438.22	%1.38	65.45	%0.38
19	Bahamalar	429.00	%1.35	84.50	%0.04
20	Malta	426.31	%1.34	60.53	%0.71
21	Kanada	425.84	%1.34	54.75	%1.75
22	Makao	424.92	%1.34	68.25	%0.24
23	Birleşik Krallık	423.76	%1.34	42.35	%17.37
24	Kıbrıs	404.44	%1.28	61.25	%0.55
25	Fransa	404.18	%1.27	51.65	%2.52
26	İrlanda	387.94	%1.22	50.65	%2.66
27	Kenya	378.35	%1.19	80.05	%0.04
28	Çin	372.58	%1.17	60.08	%0.51
29	Rusya	361.16	%1.14	63.98	%0.26
30	Türkiye	353.89	%1.12	67.98	%0.14
31	Malezya	335.11	%1.06	71.93	%0.07
32	Hindistan	316.62	%1.00	51.90	%1.16
33	Güney Kore	314.06	%0.99	59.03	%0.36
34	İsrail	313.55	%0.99	63.25	%0.19
35	Avusturya	310.41	%0.98	55.90	%0.56
36	Bermuda	281.83	%0.89	73.05	%0.04
37	Suudi Arabistan	278.58	%0.88	69.88	%0.05
38	Liberya	277.29	%0.87	79.70	%0.02
39	Marshall Adaları	275.29	%0.87	72.93	%0.04
40	Filipinler	269.81	%0.85	65.38	%0.09
41	İtalya	254.14	%0.80	49.48	%0.92

42	Man Adası	248.68	%0.78	63.58	%0.09
43	Ukrayna	246.25	%0.78	69.15	%0.04
44	Avusturalya	244.36	%0.77	51.15	%0.61
45	Norveç	242.85	%0.77	51.58	%0.55
46	Lichtenstein	240.86	%0.76	78.28	%0.01
47	Romanya	232.30	%0.73	65.53	%0.06
48	Barbados	230.95	%0.73	73.85	%0.02
49	Mauritius	223.47	%0.70	72.35	%0.02
50	Güney Afrika	216.44	%0.68	56.10	%0.18
51	Polonya	215.40	%0.68	57.35	%0.15
52	İspanya	213.89	%0.67	47.70	%0.77
53	Belçika	212.97	%0.67	44.00	%1.56
54	İsveç	203.55	%0.64	45.48	%1.01
55	Letonya	195.65	%0.62	57.38	%0.11
56	Anguilla	195.04	%0.62	77.50	%0.01
57	Endonezya	188.79	%0.60	61.45	%0.05
58	Yeni Zelanda	178.56	%0.56	56.23	%0.10
59	Kosta Rika	168.78	%0.53	68.65	%0.01
60	Şili	168.64	%0.53	61.60	%0.04
61	Danimarka	166.12	%0.52	52.50	%0.15
62	Paraguay	158.52	%0.50	84.33	%0.00
63	St. Kitts ve Nevis	152.55	%0.48	76.65	%0.00
64	Portekiz	151.63	%0.48	54.68	%0.08
65	Porto Riko	151.06	%0.48	77.20	%0.00
66	Vanuatu	149.27	%0.47	88.58	%0.00
67	Uruguay	148.20	%0.47	60.83	%0.03
68	Aruba	148.05	%0.47	75.98	%0.00
69	Dominik	147.09	%0.46	71.60	%0.01
70	Çek Cumhuriyeti	145.10	%0.46	52.93	%0.09
71	Finlandiya	142.23	%0.45	52.70	%0.09
72	İzlanda	139.69	%0.44	59.90	%0.03
73	Brezilya	138.00	%0.44	49.00	%0.16
74	Macaristan	132.73	%0.42	54.70	%0.05
75	Tanzanya	128.92	%0.41	73.40	%0.00
76	Slovakya	127.89	%0.40	54.90	%0.05
77	Seyşeller	125.26	%0.40	75.20	%0.00
78	Guatemala	123.63	%0.39	73.10	%0.00

Vergi Cennetleri ve Ülke Uygulamaları

79	Hırvatistan	119.36	%0.38	59.28	%0.02
80	Yunanistan	118.58	%0.37	57.88	%0.02
81	Samoa	115.90	%0.37	77.60	%0.00
82	Meksika	107.57	%0.34	54.38	%0.03
83	Cebelitarık	107.44	%0.34	70.83	%0.00
84	Curaçao	105.66	%0.33	74.80	%0.00
85	Venezuela	105.03	%0.33	68.53	%0.00
86	Virjin Adaları	101.89	%0.32	73.08	%0.00
87	Turks ve Caicos Adaları	98.08	%0.31	76.78	%0.00
88	Bolivya	94.82	%0.30	80.35	%0.00
89	Bulgaristan	91.38	%0.29	54.18	%0.02
90	Belize	86.30	%0.27	75.18	%0.00
91	Brunei	85.60	%0.27	84.05	%0.00
92	Monaco	82.93	%0.26	77.50	%0.00
93	Estonya	79.47	%0.25	50.85	%0.02
94	Maldivler	74.87	%0.24	81.08	%0.00
95	Gana	68.85	%0.22	61.75	%0.00
96	Dominika	62.02	%0.20	77.33	%0.00
97	Litvanya	58.75	%0.19	46.78	%0.02
98	Antigua ve Barbuda	54.53	%0.17	86.88	%0.00
99	Karadağ	52.64	%0.17	63.15	%0.00
100	Cook Adaları	44.97	%0.14	74.58	%0.00
101	Grenada	44.61	%0.14	77.08	%0.00
102	Makedonya	39.76	%0.13	60.68	%0.00
103	Botsvana	39.45	%0.12	68.73	%0.00
104	Slovenya	35.32	%0.11	41.83	%0.01
105	Andorra	35.05	%0.11	66.05	%0.00
106	Gambiya	34.51	%0.11	76.63	%0.00
107	Trinidad ve Tobago	27.86	%0.09	65.25	%0.00
108	Nauru	26.32	%0.08	66.65	%0.00
109	San Marino	24.31	%0.08	64.00	%0.00
110	Saint Lucia	21.52	%0.07	78.28	%0.00
111	St. Vincent ve Grenadinler	21.38	%0.07	69.95	%0.00
112	Montserrat	16.53	%0.05	77.50	%0.00

Kaynak: Introducing the FSI (2018), Methodology,
<https://www.financialsecrecyindex.com>

3. VERGİ CENNETİ ÜLKE UYGULAMALARI

Vergi cenneti ülke uygulamaları açıklanırken, coğrafi konumlarına, temel ekonomik göstergelerine ve uyguladıkları vergi rejimleri ile sosyal güvenlik ödentilerine değinilmiştir.

3.1. Panama

Panama, Güney ve Kuzey Amerika'nın birleştiği Orta Amerika'nın güneydoğusunda yer alan 77.082 km² yüz ölçümüne sahip bir ülkedir. Panama ekonomisi bankacılık, bakır ve altın madenciliği, ticaret ve turizm alanlarında yoğunlaşırken, kanal ve nakliye işlerinde hükümet teşvikiyle önemli atılımlar gerçekleştirmiştir. 2011'den 2014'e kadar Panama, gerçek bir ekonomik patlama yaşamış, GSYH büyüme oranları % 10 civarında seyretmiştir. Şu anda büyüme % 5 civarında dalgalanmalar yaşasa da asıl endişe verici işsizlik oranlarıdır. Panama'nın Colon Serbest Bölgesi ve ihracat bölgeleri dışında bir off-shore rejimi yoktur. Colon Serbest Bölgesi'nde 2018 ilk çeyreğinde ticaret yaklaşık % 25 artmış ve toplam ihracata % 8 katkı sağlamıştır. Aşağıdaki tabloda Panama'nın temel ekonomik göstergeleri sunulmuştur.

Tablo 4: Panama Temel Ekonomik Göstergeler

Göstergeler	Yıl/Dönem	Gerçekleşen
GSYH (milyar \$)	2017/12	61.84
Reel Büyüme (%)	2018/3	4.2
Nüfus (milyon)	2017/12	4.1
İşsizlik Oranı (%)	2017/12	6.1
Cari Açık/GSYH (%)	2016/12	-5.6
Enflasyon (%)	2018/5	0.8
Kurumlar Vergisi (%)	2018/12	25
Gelir Vergisi (%)	2018/12	25
Satış Vergisi (%)	2018/12	7

Kaynak: Trading Economics, IMF (2018)

Şirket kurmak kolay olduğundan ve finansal gizlilik sağlandığından, ticaret varlıklarının çoğu dışarıdan olan 120.000'den fazla şirket ülkede faaliyet göstermektedir. Panama'da döviz kontrolleri ve merkez bankası olmadığı için yabancı yatırım memnuniyetle karşılanıp serbestçe geri gönderilebilmektedir. Panama'da gelir ve kurumlar vergisi sadece ülke sınırları içinde elde edilen kazançlara uygulanmaktadır. Ülke sınırları dışında elde edilen gelirlere uygulanan vergi yasaları:

❖ Ticaretin tamamının ülke dışından gerçekleştiği işlemlerde Panama'da kurulmuş şirketten fatura kesmek,

- ❖ Farklı ülkelerde tamamlanan faaliyetleri Panama'daki bir şirketten yönetmek,
- ❖ Ülke dışında kazanılan gelirlerin temettü ve diğer ödemelerine sahip olmak şeklindedir.

Buna göre Panama şirketinin ya da farklı bir firmanın, ticari malları Panama'dan geçmediği müddetçe ülke yasalarına göre vergi uygulanmaz.

Panama Gümrük Bakanlığı tarafından kontrol edilerek açıklanan listeye uygun olarak ithalat vergisi ve harcamalar üzerinden KDV alınmaktadır. Veraset vergisi, ülkede bulunan varlıkların bağışlanması durumunda % 4 - % 33.75 arasında oranla uygulanmaktadır.

Panama'daki çek, bono ve sözleşmelerden sabit ya da değişken oranlı damga vergisi alınmaktadır. Ancak yurt dışında uygulanacak olan sözleşmelere damga vergisi muaf bırakılmıştır.

Sosyal güvenlik ödentileri Panama'da çalışanların ücretleri üzerinden % 7.25'i çalışan, % 10.75'i işveren tarafından ödenmek üzere toplanmaktadır. Ayrıca ücretler üzerinden % 2 oranında eğitim vergisi kesilmektedir. Bu verginin % 1.75'i çalışan, % 0.25'i işveren tarafından ödenmektedir. Bunların dışında, bir şirketin tescil sırasında ve şirket sermayesine göre farklılaşan oranlarda alınan tescil vergisi ve şirketin yaşamı boyunca her yıl ödemesi gereken 150 dolar imtiyaz hakkı vergisi alınmaktadır. Panama hiçbir ülkeyle çifte vergilemeyi önleme anlaşmasına da girmemiştir (Coşkun, 2000: 41).

3 Nisan 2016'da yayımlanan ve tarihin en büyük sızıntısı olarak adlandırılan dünya çapında da büyük yankı uyandıran Panama Belgeleri, aslında vergi cennetlerinin ne kadar önemli bir küresel sorun olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Panama'da faaliyet gösteren Mossack Fonseca adlı hukuk şirketi 1970'li yıllardan 2016'lı yıllara kadar konu olan, 2,6 Terabaytlık 11,5 milyon belgeyi sızdırmıştır. Bu belgelerde 214 binin üzerinde kurumun bilgilerinin yanı sıra 128 politikacı ve 12 dünya liderinin gizli hesapları ve off-shore şirketlerle bağlantılı olduğu ortaya çıkmıştır. Türkiye'den de 100 den fazla şirketin bu belgelerde isminin olduğu açıklanmıştır (Yılmaz, 2017: 31)

3.2. Jersey

Jersey, Batı Avrupa'da, Fransa'nın kuzeyinde yer alan Manş Adaları'ndan biri olup, 119.500 km² yüzölçümüne sahip, Birleşik Krallık'a bağlı bir topluluktur. Ekonomisi yoğun olarak finansal hizmet, tarım ve turizme dayanmaktadır. İşgücünün dörtte biri finans sektöründe istihdam edilmektedir. Jersey, Londra tarafından

yayınlanan rekabetçi derecelere göre uluslararası en yüksek off-shore finans merkezi olmaya devam etmektedir. Jersey'e yaklaşık 100.000 şirket kayıtlı olup, yabancı şirketlerin çoğu adadan yönetilmektedir. Ada'nın temel ekonomik göstergeleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Jersey Temel Ekonomik Göstergeler

Göstergeler	Yıl/Dönem	Gerçekleşen
GSYH (milyar £)	2016	4.11
Reel Büyüme (%)	2016	1
Nüfus (bin)	2014	100.080
İşsizlik Oranı (%)	2015	4
Cari Açık (milyon £)	2016	-15
Enflasyon (%)	2018	3.2

Kaynak: Jersey Hükümeti (2018)

Jersey, İngiltere ve Euro Ekonomik Alanı ülkeleri ile serbest ticaret yapabilmektedir. Ayrıca, Avrupa Birliği'nin sermayenin serbest dolaşımı imkânından da yararlanabilmektedir. Bu nedenle adaya finansal giriş ve çıkışında kontrol uygulanmamaktadır. Dış işlerinde Birleşik Krallığa bağlı olan ada, AB üyesi olmadığından AB düzenlemelerine uymak zorunda değildir. Ülke yönetimi, üretim kaynaklarının kısıtlı olmasından dolayı portföy transferi gibi yabancı yatırımları çekmeye çalışmaktadır.

Çoğu off-shore merkezinden farklı olarak Jersey'de, çok uluslu şirketlere herhangi bir vergi muafiyeti uygulanmamakta, vergi oranları düşük seviyede tutulmaktadır (yıllık en az 1.200 pound). 3 milyon pound üzerinde kar eden şirketlere % 2, daha fazla meblağlar için % 5'e kadar artan oranda vergi uygulanmaktadır (Internaxx Offshore, Jersey: 2018)

Jersey'de hem kişiler hem de şirketlere uygulanan gelir vergisi, standart oranı % 20 olarak 1928'de yürürlüğe girmiştir. Bu verginin dışında şirketler ya da bireyler başka vergiye tabii tutulmamaktadır. Jersey dışında oturan bireyler yalnızca elde ettikleri kazançları üzerinden vergi vermektedirler. 1989 yılından itibaren yılda 500 sterlin harç ödenmesi şartıyla şirketler için muafiyet uygulamasına geçilmiştir. Amortismanlar hariç, yapılan muafiyetler muhasebe standartlarına uygun olarak gerçekleştirilmektedir. Ada'da KDV, emlak, veraset, intikal vergisi gibi sermaye ya da miras vergi uygulaması bulunmamaktadır. Jersey'de gerçekleştirilen finansal işlemler için zorunlu tutulan

lisanslar, harçlar ödendikten sonra kolayca alınabilmektedir (Internaxx Offshore, Jersey: 2018).

Ülkedeki tüm bireyler sosyal güvenlik sistemine katılımları zorunlu tutulmuştur. Çalışanlar % 4, işverenler çalıştırdıkları kişiler için % 5,5 oranında katkı payı ödemek zorundadırlar. Ancak çalışmayan kesime farklı prosedürler uygulanmaktadır. Jersey'in, İngiltere ve Guernsey arasında vergi önleme anlaşması bulunmaktadır (Internaxx Offshore, Jersey: 2018).

3.3. Cayman Adaları

Dünyanın önde gelen vergi cenneti merkezlerinden biri olan Cayman Adaları, Karayipler'de Küba'nın güneyinde Jamaika'nın kuzeybatısında yer alan 3 adadan (Büyük Cayman, Cayman Brac, Küçük Cayman) oluşan, 264.000 km² yüzölçümüne sahip Birleşik Krallık'a bağlı bir topluluktur. Ekonomisi yoğun olarak finans sektörü ile turizme dayanmaktadır. Ada'da yerli ve yabancıların ulusal ya da uluslararası alanda elde ettikleri kazançlara gelir vergisi uygulanmamaktadır. Fakat hükümet geliri olarak gümrük vergisi (% 22 – 25) önemli bir yer tutmaktadır. Coğrafi konumu üretime fazla imkân vermediği için pek çok tüketim ürünü dışarıdan alınmakta bu da ülkenin cari açığını artırmaktadır. Ada'nın temel ekonomik göstergeleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6: Cayman Adası Temel Ekonomik Göstergeler

Göstergeler	Yıl/Dönem	Gerçekleşen
GSYH (milyar \$)	2014	3.479
Reel Büyüme (%)	2017/9	2.5
Nüfus (milyon)	2017/12	0.06
İşsizlik Oranı (%)	2017/12	4.9
Cari Açık/GSYH (%)	2016/12	-23.6
Enflasyon (%)	2018/4	2.1
Kurumlar Vergisi (%)	2018	0
Gelir Vergisi (%)	2018	0

Kaynak: Trading Economics (2018)

Cayman'da faaliyet gösteren bir şirket, işletmecilik ve ticaret lisansı almak zorundadır. 1973 yılında düzenlenen uygulamaya göre bazı işlemlerden damga vergisi alınmaktadır. Cayman Adaları'nda hiçbir sosyal güvenlik sistemi bulunmamaktadır. Aynı zamanda hiçbir ülke ile çifte vergilemeyi önleme anlaşması da yoktur.

Çoğunlukla yurtdışındaki şirket ve yatırımcılara finansal hizmet veren ülke, bu alandaki düzenlemelerini yine uluslararası standartlara uygun seviyeye çıkarma amacındadır. IMF Off-Shore

Finans Merkezleri Değerlendirme Programı kapsamında, Cayman Adaları'nın finansal gelişimini hızlandırdığı ifade edilmiştir. Ayrıca IMF, 2007 yılında IOSCO'ya (International Organisation of Securities Commissions - Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü) üye olan CIMA'nın (Cayman Islands Monetary Authority - Cayman Adaları Para Otoritesi) IOSCO prensiplerine yüksek düzeyde uyduğu açıklanmıştır.

Ada'da uluslararası alanda faaliyet gösteren bankalar şube açabilir ya da bağlı şirket kurabilmektedir. Ancak bu kurumların faaliyete geçebilmesi için CIMA'dan izin alınması gerekmektedir. Finansal faaliyetlerinde uluslararası bankalara %12, ulusal bankalara ise % 15 sermaye yeterlilik alt sınırı uygulanmaktadır. Adada 93.000'den fazla yabancı şirket kayıtlı olup, dünyanın çeşitli bölgelerinden uluslararası bankalar ülke sınırları içinde aktif olarak çalışmaktadır. Genellikle yabancı bankalar şube açmak için Cayman Adaları'nı tercih etmektedir. Avrupa ve ABD'den 139 bankanın şubesi Cayman Adaları'nda faaliyet göstermekteyken, bu bankaları Güney Amerikalı bankalar izlemektedir. Adada banka dışında döviz, çek, para işlemleri yapabilmek için finansal hizmetler lisansına sahip 8 adet şirket bulunmaktadır (Internaxx Offshore, Cayman Island: 2018).

Adada sermaye ya da döviz kontrolü bulunmadığı için off-shore bankacılık işlem kontrolleri, kara para aklamaya karşı alınacak önlemlere bağlı olarak nispeten yüksektir. Cayman Adaları, bankacılık denetimine ilişkin Basle Komitesinin ilkeleri ile Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) koşullarına uymaktadır.

3.4. Bermuda

Amerika Birleşik Devletleri'nin doğusu ve Karayipler'in kuzey açıklarındaki takımadalardan oluşan Bermuda (Somers Adaları), 53.300 km² yüzölçümüne sahip İngiltere'nin denizaşırı topraklarından birisidir. Coğrafi koşullarından dolayı turizm, bankacılık, sigortacılık ve finans hizmetleri öncül sektörler olarak gelişmiştir. Ülkedeki bütün finansal hizmetler, IOSCO üye olan 1969 yılında kurulan Bermuda Para Otoritesi (BMA) uygulamasına tabidir. Ülkeye ithal edilen ürünlere % 22 oranında gümrük vergisi uygulanmaktadır. Off-shore hizmeti veren şirketlerden ise yıllık lisans ücreti tahsil edilmektedir. Ülke ekonomisinin ekonomik göstergeleri ise Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7: Bermuda Temel Ekonomik Göstergeler

Göstergeler	Yıl/Dönem	Gerçekleşen
GSYH (milyar \$)	2016	6.127
Reel Büyüme (%)	2016	-0.1
Nüfus (milyon)	2017/12	0.07
İşsizlik Oranı (%)	2017	7
Cari Açık/GSYH (%)	2017	-2.4
Enflasyon (%)	2017/12	2.1
Kurumlar Vergisi (%)	2018	0
Gelir Vergisi (%)	2018	0

Kaynak: Trading Economics, The World Factbook (2018)

Bermuda'da ulusal ve uluslararası dört banka faaliyet göstermektedir. Bankalar genel olarak yabancı kurumlarla çalışırken, bireysel bankacılık fazla gelişmemiştir. Bermuda'da off-shore sigortacılık faaliyetleri 1960'lı yıllarda başlamış bugün en önemli merkezlerden biri haline gelmiştir. Yabancı sigorta şirketleri kayıt için ödedikleri lisans bedelinden sonra beş yıl süreyle bu ücretten muaf tutulmaktadır. Gelişmiş yatırım fonu sektörüne de sahip olan ülkede serbest yatırım fonları, portföy yöneticileri ve uluslararası portföy yönetim şirketleri faaliyet göstermektedir.

Ülkede, birey ya da şirketlerden alınan gelir, kâr veya sermaye üzerinden dolaysız vergi gibi vergisel uygulamalar yoktur. Aynı zamanda veraset ve intikal vergisi de bulunmamaktadır. Şirketler yalnızca yıllık toplam kazançları üzerinden % 4 oranında ödeme yapmaktadır (Eyüpgiller, 2000: 186).

Ülke sınırları içinde vefat eden kişinin mal varlığı üzerinden damga vergisi alınması zorunlu tutulmuştur. Sadece Bermuda'daki mülkler için vergi oranı, 50. 000 - 200. 000 dolar için % 5, 200. 000 - 1. 000. 000 dolar için % 10 ve bunu aşan miktarlar için % 15'tir (Low Tax, 2018).

Şirketler eğer vergilerden muaf olmak isterlerse, öncelikle muaf şirket statüsüne başvurmaları gerekmektedir. Bu kategoriye giren şirketler gelecekteki vergi uygulamalarından da muaf sayılmaktadır. Sadece sermaye payının büyüklüğüne göre artan oranlı yıllık harcı ödemeleri yeterli olmaktadır. Hiçbir ülke ile çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması yapmayan Bermuda, aynı zamanda gelişmiş bir sosyal güvenlik sistemine de sahiptir.

3.5. Bahamalar

Bahamalar, Batı Hint Adalarının kuzey-kuzeydoğu sınırında, Haiti ve Dominik Cumhuriyeti'nin kuzeyinde yer alan, 13.939 km² yüz ölçümü ile 700'e yakın adayı kapsayan bir takımada ülkesidir. Bahamalar'ın temel ekonomik kaynağını turizm ve yabancı finans hizmetleri oluşturmaktadır. Küresel finans krizi sonrası ülke ekonomisinde daralma ile bütçe açığı temel iki sorun haline gelmiştir. Fakat özellikle ABD'den gelen yatırımlar ve turizm gelirleri durumu tersine çevirmeye başlamıştır. Tablo 8'de Bahamalar'ın son dönem ekonomik göstergeleri sunulmuştur.

Tablo 8: Bahamalar Temel Ekonomik Göstergeler

Göstergeler	Yıl/Dönem	Gerçekleşen
GSYH (milyar \$)	2017/12	12.16
Reel Büyüme (%)	2017/12	2.5
Nüfus (milyon)	2017/12	0.38
İşsizlik Oranı (%)	2017/12	10.1
Cari Açık/GSYH (%)	2016/12	-11.4
Enflasyon (%)	2017/12	1.8
Kurumlar Vergisi (%)	2018	0
Gelir Vergisi (%)	2018	0

Kaynak: Trading Economics (2018)

Bahamalar'da gelir vergisi, sermaye kazancı vergisi, KDV, servet vergisi, satış ve kullanım vergisi yoktur. Ücretlerdeki damga vergileri ve sigorta giderleri işyerine yüklenmektedir. Off-shore hizmetler, uluslararası ticaret şirketleri veya vergilerden muaf formlar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Ülkede finansal hizmetler, 1960'lı yıllarda yabancı banka şubeleri veyahut iştirakleri şeklinde başlamıştır. Bu bankaların ödenmiş sermayesinin en az 2 milyon dolar olması gerekmektedir. Ayrıca banka, aynı şirket ya da gruba, sermayesinin % 15'inden fazlasını yatırmamalıdır. Sadece belirli müşterilere hizmet veren özel bankacılık faaliyetleri de bulunmaktadır. Bankacılık faaliyetlerinin denetlenmesi ve düzenlenmesinden ise merkez bankası sorumludur (Low Tax, 2018).

Ülkede ulusal ve uluslararası faaliyet gösteren şirketler gelir vergisi ödemekle yükümlü değildirler. Fakat off-shore banka hizmeti veren şirket ya da kurumlar belirli tutarda yıllık lisans ücretini ödemek zorundadırlar.

Bahamalar'da finans piyasası, yatırım fonları kanunu ile menkul kıymetler kanunu çerçevesinde düzenlenmektedir. Özellikle

finans ve farklı sermaye sektörlerinde faaliyet gösteren bütün uluslararası şirketlerin SCB'ye (Securities Commission of the Bahamas - Bahama Menkul Kıymetler Komisyonu) kayıtlı olması gerekmektedir.

3.6. Andorra

Güneybatı Avrupa'daki Pirene Dağları'nda, Fransa ve İspanya arasında kalan Andorra, 467.600 km² yüzölçümü ile vergi cenneti olma özelliğine sahip bir ülkedir. Ülke ekonomisinin büyük kısmını turizm ve bankacılık sektörü oluşturmaktadır. Turizm açısından nispi avantaj kazanan Andorra'nın vergilerden muaf tutulması ülke ekonomisine olumlu katkılar sağlamıştır. Andorra geçmişte yerel iş sektörünü mülkiyet kısıtlamaları ile korurken şimdilerde ekonomiye yardımcı olmak için şirketlerin % 100 yabancı mülkiyetine izin vermektedir. Sermaye ve kambiyo kontrollerinin bulunmadığı ülkenin temel ekonomik göstergeleri Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Andorra Temel Ekonomik Göstergeler

Göstergeler	Yıl/Dönem	Gerçekleşen
GSYH (milyar \$)	2017/12	30.1
Reel Büyüme (%)	2015	-1.1
Nüfus (milyon)	2017	76.965
İşsizlik Oranı (%)	2016	3.7
Cari Açık/GSYH (%)	2016	-6.9
Enflasyon (%)	2015	-0.9
Satış Vergisi (%)	2018/12	4.5

Kaynak: Trading Economics, The World Factbook (2018)

Ülkede sermayenin veya oy haklarının % 10'undan az olan herhangi bir yatırım serbestçe yapılabilen ve yetkili makamlarca onay gerektirmemektedir. % 10 ve üzeri yatırımlar Maliye Bakanlığı'ndan izin alınması koşuluyla altı haftaya kadar karara bağlanmaktadır. Andorra'da şirketler kanununa göre yabancı sermayeyi teşvik eden şirketler, ülkedeki icraatları sonucu elde ettikleri gelirler üzerinden yaklaşık % 40 oranında vergiye tabii tutulurlar. Ancak stopaj uygulaması, emlak ve intikal vergileri mevcut değildir. Andorra'da hükümetinin önemli gelir kaynağı olan gümrük vergisi, her ürün için farklı oranda uygulanmaktadır. Damga vergisi, birçok işlemde genellikle çok düşük oranda uygulanmaktadır. (Internaxx Offshore, Andorra: 2018)

Sosyal güvenlik kesintileri, ülke çalışanları maaşlarından % 5-9, işveren maaşı üzerinden ise % 18 oranında ödenmektedir. Ülkede

çalışma izni alan yabancılar bu vergi uygulamasından muaf tutulmaktadır (Internaxx Offshore, Andorra: 2018).

3.7. Liechtenstien

Orta Avrupa'da İsviçre ve Avusturya arasında kalan, denize kıyısı olmayan Liechtenstien, 160 km² yüz ölçümü ile dünyanın en küçük ülkelerinden birisidir. Ülkenin finansal hizmet sektörünü oluşturan özel bankacılık, yatırım yönetimi ve güven hizmetleri son derece başarılıdır. Liechtenstein, modern altyapısı ve mükemmel telekomünikasyon ile son derece istikrarlı ve verimli bir iş ortamı sunmaktadır. Ekonomisinin kalkınmasında ise uyguladıkları vergi politikaları ve finansal gizlilik önemli rol oynamaktadır. Ülkenin başlıca temel ekonomik göstergeleri Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10: Liechtenstien Temel Ekonomik Göstergeler

Göstergeler	Yıl/Dönem	Gerçekleşen
GSYH (milyar \$)	2015/12	6.29
Reel Büyüme (%)	2016/12	-0.7
Nüfus (milyon)	2018/12	0.04
İşsizlik Oranı (%)	2017/12	1.9
Enflasyon (%)	2018/5	1
Kurumlar Vergisi (%)	2018	12.5
Gelir Vergisi (%)	2018	24
Satış Vergisi (%)	2018	7.7

Kaynak: Trading Economics (2018)

Liechtenstein özellikle yurt dışından gelen yatırımcılar için çekici bir vergi rejimi oluşturmuştur. Yatırımlarda herhangi bir kısıtlama, vergileme ve döviz kontrolü bulunmamaktadır. Ülkeye gelen yerli ve yabancı kişiler ve şirketler için vergileme oranı oldukça düşüktür.

Ülkede faaliyet gösteren uluslararası büyük şirketler, kendi ulusal para birimleriyle yıllık % 0,1 oranında sermaye vergisini ödemekle yükümlüdürler. Bu şirketler pek çok vergi muafiyetinden yararlanmaktadırlar (kazanç vergisi indirim, damga vergisi indirim, sermaye vergisi indirim). Ancak sermaye artırımında şirket, bu miktarın % 3'ü oranında damga vergisi ödemektedir. Sermayesi paylara ayrılmış şirketlerin, kurum karı üzerinden ise % 4 oranında kupon vergisi alınmaktadır (Internaxx Offshore, Liechtenstien: 2018).

Kişiler vefat ettiklerinde ya da bağış yaptıklarında, eğer ülke sınırları içinde yaşıyorlarsa en yükseği % 18 olan, artan oranlı veraset ve intikal vergisi uygulanmaktadır. Ülkenin sadece Avusturya

ile çifte vergilemeyi engelleme anlaşması bulunmakta olup ancak bu anlaşma holding şirketlerini içermemektedir (Internaxx Offshore, Liechtenstien: 2018).

3.8. Man Adası

Önemli vergi cennetlerinden biri olan Man Adası, İrlanda Denizi'nde Britanya Adaları'nın merkezinde 572 km² yüzölçümüne sahip bir ada ülkesidir. Man Adası ekonomisinin önemli bölümünü bankacılık sektörü oluşturmaktadır. Ada hükümeti vergi rejimleri ile üretim ve turizme mali teşvikler sunarak ekonomik büyümeyi teşvik etmektedir. Adanın temel ekonomik göstergeleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 11: Man Adası Temel Ekonomik Göstergeler

Göstergeler	Yıl/Dönem	Gerçekleşen
GSYH (milyar \$)	2015	6.79
Reel Büyüme (%)	2015	-8.6
Nüfus (milyon)	2017	88.815
İşsizlik Oranı (%)	2017	1.1
Cari Açık/GSYH (%)	2017	0.3
Enflasyon (%)	2017	4.1
Kurumlar Vergisi (%)	2018	0
Gelir Vergisi (%)	2018	20

Kaynak: Trading Economics, The World Factbook (2018)

1960'ların başından beri, adadaki şirket tiplerine sabit oranlı, bireylere ve işletmelere çok düşük oranlı vergi politikaları uygulanmaktadır. Adada kişisel ve kurumsal sınıfta gelir vergisi ile ulusal sigorta katkıları olmak üzere iki tür dolaysız vergi alınmaktadır. Ülke içinde yaşayan, yurtiçi ve yurtdışında gelir elde eden kişiler, % 20 gelir vergisine tabii tutulmaktadır. Man Adası'nda emlak, veraset ve intikal vergisi bulunmamakta olup, KDV ya sıfır ya da % 15 sabit oran üzerinden alınmaktadır (Internaxx Offshore, Man Adası: 2018).

Adada bulunan kurum ya da şirketlerden kayıtlı olan sermaye payı baz alınarak sermaye vergisi tahsil edilmektedir. Ada dışındaki şirketler ise yalnızca ülke sınırları içinde kazandıkları gelir üzerinden gelir vergisi ödemekle yükümlüdürler. Ayrıca Man Adası'nda İngiltere'nin sosyal güvenlik sistemi model alınarak oluşturulan geniş bir sosyal güvenlik sistemi bulunmaktadır.

4. SONUÇ

Vergi cenneti ülkelerin vergi politikaları ve hukuki altyapısı incelendiğinde ortak noktalarının, şirketlere kendi ülkesinden daha uygun yatırım zemini hazırladığı ortaya çıkmaktadır. Küresel finans varlıklarının büyük bölümünü elinde tutan çok uluslu şirketler, doğrudan ya da dolaylı yatırımlarını vergi cennetlerine aktarmaları özellikle gelişmekte olan ülke ekonomilerine zarar vermeye devam etmektedir. Finansal gizlilik, şeffaflığın zayıflığı, etkin bilgi eksikliği, ülkelerin vergileme politikalarında işbirliğinden kaçınması diğer ülkelerin ekonomik egemenliği üzerinde caydırıcı unsur oluşturmaktadır.

Uluslararası kuruluşlar vergi cennetleri ile mücadelesinde bugüne kadar önemli ilerlemeler kaydetse de tamamen işbirliği sağlanmış değildir. Günümüzde hala çifte vergilemeyi önleme anlaşmaları, şirket kurma kolaylıkları, vergi istisna ve muafiyetleri, özel bankacılık düzenlemeleri ile vergi cenneti ülkeler faaliyetlerine devam etmektedir. Bu teşvikler de vergi kaçırma, terörün finansmanı ve kara para aklama faaliyetlerini büyük oranda artırmaktadır.

Sonuç olarak, dünyada vergi cennetleri senelerdir süregelen bir sorundur. Haksız ve zararlı vergi rekabetinin önüne geçebilmek için bilhassa gelişmiş ülkelerin ekonomik ve siyasi menfaatlerini bir kenara bırakıp, samimi bir tutum sergilemesi gerekmektedir. Bankacılığın gizliliği yasaları, denetlenebilirlik çizgisinde yumuşatılmalı ve ortak vergi politikaları konusunda vergi cenneti ülkeler işbirliğine zorlanmalıdır. Şeffaflığın ve finansal yatırımların vergi standartlarında sağlanabilmesi için hukuki şartlar düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Arıkan, Z.; Akdeniz, H. A. (2005). "Küreselleşen Dünyada Vergi Cennetlerinin Ekonomik Analizi", *Review of Social, Economic & Business Studies*, Vol. 5/6, s. 285 - 338.
- Arslan, M. O. (2011). "Vergi Cennetleri ve Küresel Yoksulluk", *Vergi Raporu Dergisi*, Sayı: 142, s. 4249.
- Artar, Yusuf (2013). "Vergi Kaçakçılığı İle Vergiden Kaçınmaya İlişkin Düzenlemeler, Görüş Ve Öneriler", *Legal Mali Hukuk Dergisi*, Temmuz, Sayı: 103.
- Central Intelligence Agency (2018), *The World Factbook*, www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook.
- Coşkun, İsa (2000). "Vergi cennetleri," *Vergi Dünyası Dergisi* Sayı 192, Ağustos 2000, s.41.

- Ergül, Ergin (1998). "Kara Paranın Aklanması ve Suçları", Adalet Yayınevi, Ankara, s. 14.
- Eyüpgiller, Saygın (2000). "Vergi cennetleri ve Tercihli Vergi Sistemleri: Uygun Olmayan Vergi Rekabetinin 1998 OECD Vergi Komitesi Raporu Işığında Değerlendirilmesi", Vergi Dünyası, Sayı 222, Şubat, s. 186 - 189.
- Gravelle, J. G. (2015). "Tax Havens: International Tax Avoidance and Evasion", CRS Report for Congress, Congressional Research Service.
- Gurtner, Bruno (2004). "Tax Evasion: Hidden Billions For Development", Swiss Coalition of Development Organizations, s. 24,
- Günaydın, İhsan (1991). "Vergi Cennetlerinin Özellikleri ve Konuları", Vergi Sorunları Dergisi, Sayı: 126, s. 76.
- Heper, Fethi; Hoşyumruk, Şennur (2002). "Vergi Cennetleri ile İlgili Çalışmalarda Son Durum - 1", Yaklaşım Dergisi, Sayı:116, Ağustos, s. 38.
- Internaxx Offshore (04.08.2018), Cayman Island Information: <https://www.lowtax.net/information/cayman-islands/cayman-islands-tax-treaty-introduction.html>
- Internaxx Offshore (21.07.2018), Liechtenstein Information: Business, Taxation and Offshore, <http://www.lowtax.net/lowtax/html/jlioltr.html#foreign>.
- Internaxx Offshore (26.07.2018). Andorra Information: Business, Taxation and Offshore, <http://www.lowtax.net/lowtax/html/janhom.html>.
- Internaxx Offshore (29.07.2018). Jersey Information: <https://www.lowtax.net/information/jersey/jersey-investments-by-foreigners.html>
- Internaxx Offshore (26.07.2018). Liechtenstein: Personel Taxation, <http://www.lowtax.net/lowtax/html/jlipetx.html>.
- Internaxx Offshore (27.07.2018). Man Island: Double Tax Treaties, http://www.lowtax.net/lowtax/html/man_island/jmr2tax.html#2tax.
- Internaxx Offshore (24.07.2018). Man Island: Personal Taxation, http://www.lowtax.net/lowtax/html/man_island/jmrpetx.html#wages.
- Introducing the FSI (2018) & Methodology, (01.08.2018). <https://www.financialsecrecyindex.com/>
- Mccann, Hilton (2006). "Off-shore Finance", New York, Cambridge Üniversitesi Yayınları, s.70.

-
- Musings, Tony's (2009). "Whitelist, Greylist, Blacklist and Nolist", April.
- Nariman, Aiman; Sulaiman, Mohd; Bidin, Aishah; Hanrahan, Pamela; Ramsay, Ian; Stapledon, Geof (2008). "Commercial Applications of Company Law in Malaysia", Malezya, Cch Yayınları, s. 46.
- OECD (2000). "Küresel Vergi İşbirliğine Doğru: Zarar Verici Vergi Uygulamalarını Tanımlama ve Elimine Etmede İlerlemeler (Towards Global Tax Co-Operation: Progress in Identifying and Eliminating Harmful Tax Practices)".
- OECD (2001). "Zararlı Vergi Uygulamaları Üzerine OECD'nin Projesi: 2001 Yılı İlerleme Raporu (The OECD's Project On Harmful Tax Practices: The 2001 Progress Report)".
- OECD (2002). "Combating Harmful Tax Practices", http://www.oecdobserver.org/news/fullstory.php/aid/671/Combating_harmful_tax_practices.html.
- OECD (2009). "A Progress Report on the Jurisdictions Surveyed by the OECD Global Forum in Implementing the Internationally Agreed Tax Standard", Progress Made as at 2nd April.
- OECD, (Online). Organisation for Economic Co-operation and Development, Glossary of Tax Terms, <http://www.oecd.org/ctp/glossaryoftaxterms.htm>.
- Öz, Semih (2005). "Uluslararası Vergi Rekabeti ve Vergi Cennetleri", Maliye ve Hukuk Yayınları, Mart, s. 98 - 99.
- Smith, D. (2013). "The Use of off shore Tax Havens by the Top 100 Publicly Traded Companies, Offshore Shell Games U.S. PIRG", July, Retrieved from, <http://www.uspirg.org/sites/pirg/files>.
- Trading Economics (2018), www.tradingeconomics.com
- Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (2011). "Off-Shore Finansal Merkezleri", Nisan, Sayı 104, s. 24 - 33.
- YETKİNER, Erkan (2001). "Vergi Cennetlerinin Sunduğu Bazı Vergi ve Yatırım Avantajları", Vergi Dünyası Dergisi, Sayı 237, Mayıs, s. 79.
- Yılmaz, Murat (2017). "Kara Para Aklama ve Türkiye Boyutu", Yüksek Lisans Tezi, s. 31.